

PŘIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0065

Přístup veřejnosti k dokumentům - zpráva za období 2022-2024

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2026 o přístupu veřejnosti k dokumentům - zpráva za období 2022-2024 (2025/2137(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“), a zejména na články 1, 9, 10, 11 a 16 této smlouvy,
- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“), a zejména na článek 15 této smlouvy,
- s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a zejména na články 41 a 42 této listiny,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise¹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Unie²,
- s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, který předložila Komise dne 30. dubna 2008 (COM(2008)0229),
- s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti

¹ Úř. věst. L 145, 31.5.2001, s. 43, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2001/1049/oj>.

² Úř. věst. L 264, 25.9.2006, s. 13, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1367/oj>.

k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise a který předložila Komise dne 21. března 2011 (COM(2011)0137),

- s ohledem na svůj postoj přijatý v prvním čtení dne 15. prosince 2011 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise³,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. února 2025 nazvané „Pracovní program Komise na rok 2025“ (COM(2025)0045) a jeho přílohy a na záměr stáhnout návrhy COM(2011)0137 a COM(2008)0229 na změnu nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, který v něm byl vyjádřen,
- s ohledem na rozhodnutí Komise (EU) 2024/3080 ze dne 4. prosince 2024, kterým se stanoví jednací řád Komise a kterým se mění rozhodnutí C(2000) 3614⁴,
- s ohledem na své usnesení ze dne 14. září 2017 o odpovědnosti, transparentnosti a integritě v orgánech EU⁵,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie⁶,
- s ohledem na své usnesení ze dne 10. února 2021 o přístupu veřejnosti k dokumentům⁷,
- s ohledem na své usnesení ze dne 13. července 2023 o přístupu veřejnosti k dokumentům – výroční zpráva za období 2019–2021⁸,
- s ohledem na své usnesení ze dne 14. března 2024 o době, kterou Evropská komise potřebuje k vyřízení žádostí o přístup veřejnosti k dokumentům⁹,
- s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) a Evropského soudu pro lidská práva,

³ Úř. věst. C 168 E, 14.6.2013, s. 159.

⁴ Úř. věst. L, 2024/3080, 5.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3080/oj>.

⁵ Úř. věst. C 337, 20.9.2018, s. 120.

⁶ Úř. věst. L 305, 26.11.2019, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>.

⁷ Úř. věst. C 465, 17.11.2021, s. 54.

⁸ Úř. věst. C, C/2024/4014, 17.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4014/oj>.

⁹ Úř. věst. C, C/2024/6560, 12.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6560/oj>.

- s ohledem na rozsudky Tribunálu ze dne 17. července 2024 ve věcech T-689/21, Auken a další v. Komise, a T-761/21, Courtois a další v. Komise¹⁰,
 - s ohledem na rozsudek Tribunálu ze dne 14. května 2025 ve věci T-36/23, Stevi a The New York Times v. Komise¹¹,
 - s ohledem na zprávy a rozhodnutí evropské veřejné ochránčyně práv, zejména na zvláštní zprávu OI/2/2022/OAM¹² a rozhodnutí ve věcech 1316/2021/MIG¹³ a 1499/2021/SF¹⁴,
 - s ohledem na čl. 122 odst. 7 a článek 149 jednacího řádu,
 - s ohledem na článek 55 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (A10-0011/2026),
- A. vzhledem k tomu, že Smlouvy EU zaručují každému občanovi právo na demokratickou účast a transparentní rozhodování a vyžadují, aby orgány, instituce a jiné subjekty EU poskytovaly veřejnosti přístup k dokumentům; vzhledem k tomu, že toto základní právo na přístup k dokumentům chráněné Smlouvami a Listinou umožňuje účinnou kontrolu ze strany občanů¹⁵, a proto by mělo být uplatňováno proaktivně;
- B. vzhledem k tomu, že Soudní dvůr potvrdil, že přístup veřejnosti k dokumentům je nezbytnou součástí participativní demokracie; vzhledem k tomu, že rozhodl, že veřejná kontrola informací

¹⁰ Rozsudky Tribunálu ze dne 17. července 2024, Auken a další v. Komise, T-689/21, ECLI:EU:T:2024:476, a Courtois a další v. Komise, T-761/21, ECLI:EU:T:2024:477.

¹¹ Rozsudek Tribunálu ze dne 14. května 2025, Stevi a The New York Times v. Komise, T-36/23, ECLI:EU:T:2025:483.

¹² Evropská veřejná ochránčyně práv, „Zvláštní zpráva evropské veřejné ochránčyně práv v rámci jejího strategického šetření týkajícího se doby, kterou Evropská komise potřebuje k vyřízení žádostí o přístup veřejnosti k dokumentům (OI/2/2022/OAM)“, 21. září 2023.

¹³ Rozhodnutí evropské veřejné ochránčyně práv ze dne 12. července 2022 týkající se odmítnutí Evropské komise poskytnout veřejnosti přístup k textovým zprávám, které si vyměnili předsedkyně Komise a generální ředitel farmaceutické společnosti ohledně nákupu vakcíny proti onemocnění COVID-19 (věc 1316/2021/MIG).

¹⁴ Rozhodnutí evropské veřejné ochránčyně práv ze dne 27. června 2022 týkající se odmítnutí Rady Evropské unie poskytnout veřejnosti plný přístup k dokumentům souvisejícím s jednáními o návrhu tzv. aktu o digitálních trzích“ (1499/2021/SF).

¹⁵ Čl. 10 odst. 3 Smlouvy o EU vykládaný ve smyslu 13. bodu odůvodnění preambule, čl. 1 odst. 2 a článku 9 této smlouvy a článku 15 Smlouvy o fungování EU.

používaných v legislativních činnostech je předpokladem řádného fungování demokratických pravomocí a výkonu demokratických práv; vzhledem k tomu, že Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že transparentnost je nedílnou součástí legislativního postupu a že rozhodnutí musí být přijímána co nejotevřeněji a co nejblíže občanům;

- C. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1049/2001 uznává zvláštní význam ještě širšího přístupu k dokumentům, pokud orgány EU jednají v rámci své legislativní funkce, a zdůrazňuje zejména potřebu zajištění přímého přístupu k legislativním dokumentům;
- D. vzhledem k tomu, že občané oprávněně očekávají od veřejných orgánů transparentnost, účinnost a odpovědnost a že orgány, instituce a jiné subjekty Unie by měly na tato očekávání reagovat jasným a srozumitelným způsobem; vzhledem k tomu, že otevřenost a řádná správa věcí veřejných v rámci fungování EU a jejího rozhodovacího procesu jsou nezbytné pro vybudování důvěry občanů v Unii a zajistí větší legitimitu, účinnost a odpovědnost správy; vzhledem k tomu, že zásadami otevřenosti a transparentnosti by se neměl řídit jen rozhodovací proces, ale také způsob, jakým je text navržen;
- E. vzhledem k tomu, že včasný přístup ke spolehlivým a přesným informacím má zásadní význam pro ochranu před dezinformacemi a pro účinný boj proti jejich šíření; vzhledem k tomu, že zpoždění při poskytování takového přístupu tento proces oslabuje;
- F. vzhledem k tomu, že EU je založena na zastupitelské demokracii a její orgány, instituce a jiné subjekty musí dodržovat nejvyšší standardy transparentnosti a integrity s cílem umožnit důkladnou veřejnou kontrolu a smysluplnou účast občanů na řádné správě věcí veřejných;
- G. vzhledem k tomu, že úloha evropského veřejného ochránce práv má zásadní význam pro zajištění přístupu veřejnosti k dokumentům, a to i prostřednictvím doporučení uvedených ve zvláštní zprávě OI/2/2022/OAM; vzhledem k tomu, že orgány EU musí zajistit, aby evropská veřejná ochránkyně práv mohla tuto úlohu i nadále účinně vykonávat;
- H. vzhledem k tomu, že strategické šetření evropské veřejné ochránkyně práv popsané v této zvláštní zprávě odhalilo systémové a značné prodlevy Komise, zejména při vyřizování potvrzujících žádostí (žádostí žadatelů o přezkum původní odpovědi) po prvotním odmítnutí poskytnout občanům přístup k dokumentům;
- I. vzhledem k tomu, že ve věci 1499/2021/SF evropská veřejná ochránkyně práv jednoznačně shledala, že odmítnutí Rady poskytnout veřejnosti plný přístup k dokumentům souvisejícím s legislativními jednáními představuje nesprávný úřední postup;

- J. vzhledem k tomu, že za nedodržení patnáctidenní lhůty pro poskytnutí nebo odepření přístupu k dokumentům podle článku 7 nařízení (ES) č. 1049/2001 nejsou stanoveny žádné sankce;
- K. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1049/2001 uznává, že je důležité poskytnout široký přístup k dokumentům, pokud orgány EU jednají v rámci svých legislativních pravomocí, a zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit přímý přístup k legislativním dokumentům;
- L. vzhledem k tomu, že v květnu 2021 požádala novinářka o přístup k dokumentům, včetně textových zpráv mezi předsedkyní Komise a společností Pfizer, ale Komise uvedla, že na základě vnitřních pravidel pro registraci žádné takové záznamy nemá; vzhledem k tomu, že způsob, jakým Komise případ řešila, vzbuzuje obavy; vzhledem k tomu, že evropská veřejná ochránkyně práv dospěla k závěru, že tato reakce Komise představuje nesprávný úřední postup, a v návaznosti na tento případ předložila několik doporučení, včetně toho, jak zaznamenávat textové zprávy, a doporučila obnovit hledání dokumentů v souladu s povinnostmi přístupu veřejnosti podle nařízení (ES) č. 1049/2001; vzhledem k tomu, že dne 14. května 2025 Tribunál zrušil rozhodnutí Komise o neposkytnutí textových zpráv; vzhledem k tomu, že podle Tribunálu Komise neposkytla věrohodné vysvětlení, které by odůvodňovalo, proč zprávy nejsou k dispozici¹⁶;
- M. vzhledem k tomu, že podle nařízení (ES) č. 1049/2001 se textové zprávy považují za „dokumenty“, pokud se týkají záležitostí souvisejících s politikami, činnostmi nebo rozhodnutími, které spadají do působnosti příslušného orgánu, neboť „dokumentem“ se rozumí jakýkoli obsah bez ohledu na druh nosiče (napsaný na papíře, v elektronické podobě nebo jako zvukový, vizuální nebo audiovizuální záznam); vzhledem k tomu, že to neznamená, že všechny vyměňované textové zprávy musí být registrovány a přístupné, ale pouze ty, které se týkají politik, činností nebo rozhodnutí EU; vzhledem k tomu, že Komise může i nadále odmítnout poskytnout veřejnosti plný přístup k těmto zprávám, pokud se uplatní jedna z výjimek stanovených v nařízení (ES) č. 1049/2001, jako je např. ochrana obchodních zájmů;
- N. vzhledem k tomu, že dne 6. října 2025 zveřejnila Komise v Úředním věstníku (C/2025/5423) formální stažení legislativních návrhů, zejména COM(2011)0137 a COM(2008)0229, jejichž cílem je změnit nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům s ohledem na vstup Lisabonské smlouvy a Listiny v platnost, přičemž uvedla, že po letech legislativní patové situace od roku 2011 není v dohledu dosažení žádné dohody; vzhledem k tomu, že tato přetrvávající patová situace vyvolává obavy, že spoléhání se pouze na

¹⁶ věc T-36/23, Stevi a The New York Times v. Komise, tisková zpráva: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2025-05/cp250060en.pdf>.

rámec z roku 2001 již nemusí stačit k účinnému posílení práva veřejnosti na přístup k dokumentům EU v moderním institucionálním a technologickém kontextu;

- O. vzhledem k tomu, že rychlý pokrok v oblasti technologií umělé inteligence (AI) přináší příležitosti i výzvy pro zajištění přesných a transparentních informací v rámci EU a jejích orgánů, institucí, úřadů a agentur, přičemž vhodně navržené a řízené systémy umělé inteligence mohou pomoci odhalovat a zmírňovat misinformation a dezinformace, a tím podporovat informovanou veřejnou diskusi, za předpokladu, že jejich zavádění plně respektuje základní práva, podporuje odpovědnost a prosazuje vysoké standardy transparentnosti s cílem zachovat důvěru veřejnosti a posílit demokratickou správu věcí veřejných;
- P. vzhledem k tomu, že ve věci C-588/21 P¹⁷, týkající se žádosti neziskových organizací o přístup k technickým normám o bezpečnosti hraček, Soudní dvůr rozhodl, že Komise měla uznat převažující veřejný zájem podle čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 1049/2001, který odůvodňuje zpřístupnění těchto harmonizovaných norem;
- 1. důrazně podtrhuje, že transparentnost a přístup k dokumentům představují základní práva podle práva EU, která jsou nezbytné pro zajištění transparentní, demokratické, odpovědné a smysluplné účasti občanů;

Výroční zprávy o přístupu veřejnosti k dokumentům

- 2. konstatuje, že Komise v roce 2024 změnila svůj rámec transparentnosti přijetím revidovaného jednacního řádu ve snaze vyjasnit pravidla pro přístup veřejnosti k dokumentům podle nařízení (ES) č. 1049/2001; zdůrazňuje, že některé zúčastněné strany vyjádřily obavy v souvislosti s revidovanými pravidly, zejména pokud jde o definici toho, co lze považovat za „dokument“, další výjimky z povinnosti registrovat dokumenty nebo domněnky ohledně nezpřístupnění, soulad této definice a těchto výjimek a domněnek s ustálenou judikaturou Soudního dvora EU a skutečnost, že by mohly oslabit transparentnost, což by představovalo krok zpět, a mohlo narušit i jednotné uplatňování nařízení (ES) č. 1049/2001;
- 3. konstatuje, že Komise v roce 2024 obdržela 6 938 původních žádostí o přístup k dokumentům a 641 potvrzujících žádostí, což představuje 7% nárůst potvrzujících žádostí v porovnání s rokem 2023¹⁸;

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 2024, Public.Resource.Org Inc., Right to Know CLG v. Evropská komise a další, C-588/21 P, ECLI:EU:C:2024:201.

¹⁸ Zpráva Komise ze dne 19. května 2025 o uplatňování nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise v roce 2024 (COM(2025)0239).

konstatuje, že v roce 2023 obdržela Komise 7 274 původních žádostí o přístup k dokumentům a 599 potvrzujících žádostí, což představuje 43% nárůst potvrzujících žádostí v porovnání s rokem 2022¹⁹; konstatuje, že v roce 2022 obdržela Komise 7 410 původních žádostí o přístup k dokumentům a 418 potvrzujících žádostí, což představuje 17,8% nárůst potvrzujících žádostí v porovnání s rokem 2021²⁰;

4. zdůrazňuje, že Komise při vyřizování potvrzujících žádostí rozhodla poskytnout částečný nebo plný přístup k dokumentům v 51 % případů v roce 2022, 85 % případů v roce 2023 a 60 % případů v roce 2024; bere na vědomí, že počet potvrzujících žádostí se zvyšuje, přičemž počet původních žádostí se snížil a že poměr rozhodnutí se ve fázi potvrzujících žádostí obrátil; poukazuje na to, že to svědčí o tom, že původní žádosti nebyly důkladně posouzeny;
5. zdůrazňuje skutečnost, že k 31. prosinci 2024 obsahoval veřejný rejstřík dokumentů Parlamentu 918 803 jednacích čísel (oproti 898 267 na konci roku 2023); konstatuje, že celková míra kladných odpovědí zůstala vysoká a činila 91 %, přičemž žádosti byly vyřízeny průměrně zhruba do devíti pracovních dnů²¹;
6. bere na vědomí, že Komise dostala nejvíce žádostí o přístup k dokumentům ze všech institucí EU, přičemž nejvíce žádostí obdržely generální sekretariát a generální ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin;
7. konstatuje, že v roce 2024 Komise vydala 5 542 odpovědí v počáteční fázi a 305 potvrzujících odpovědí, přičemž rovněž ostatní orgány EU dosáhly pokroku ve svých snahách o zlepšení transparentnosti: rejstřík Rady obsahoval do konce roku 2024 více než 527 000 dokumentů, z nichž více než 72 % bylo veřejně přístupných, a zpracoval více než 2 800 žádostí o přístup, zejména od občanské společnosti a akademické obce, přičemž plný nebo částečný přístup poskytl v 85 % případů²²;
8. vítá tyto trendy, neboť zdůrazňují trvalý závazek EU k transparentnosti v souvislosti se složitými právními a politickými výzvami; konstatuje však, že v 85 % přezkoumávaných případů

¹⁹ Zpráva Komise ze dne 3. července 2024 o uplatňování nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise v roce 2023 (COM(2024)0266).

²⁰ Zpráva Komise ze dne 13. září 2023 o uplatňování nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise v roce 2022 (COM(2023)0523).

²¹ Evropský parlament, „Přístup veřejnosti k dokumentům v roce 2024 – Výroční zpráva Evropského parlamentu), Generální ředitelství pro předsednictví, oddělení pro transparentnost, květen 2025.

²² Zpráva Komise ze dne 3. července 2024 o uplatňování nařízení (ES) č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise v roce 2023 (COM(2024)0266).

Komise nepřijala rozhodnutí v zákonných lhůtách a že v 60 % případů činilo zpoždění více než 60 pracovních dnů;

Nedávný vývoj

9. zdůrazňuje, že v souladu s čl. 4 odst. 6 nařízení (ES) č. 1049/2001, i v případě, v němž by neměly být určité informace poskytnuty na základě opodstatněných důvodů, mělo být zváženo jejich částečné zveřejnění a zbývající části požadovaného dokumentu musí být zpřístupněny, přičemž se zohlední převažující veřejný zájem na transparentnosti a zpřístupnění, který zahrnuje zásady řádné správy věcí veřejných, institucionální účinnosti, demokratické odpovědnosti a posílené občanské angažovanosti v rozhodovacím procesu;
10. je pevně přesvědčen, že pevný a důsledný závazek k přístupu veřejnosti k dokumentům a k transparentnosti představuje základní pilíř demokratického systému EU, který posiluje angažovanost a účast občanů a přispívá k řádné správě věcí veřejných a řádnému finančnímu řízení; domnívá se, že s ohledem na současný kontext hybridních hrozeb a války je důležité pomáhat bojovat proti konspiračním narativům a dezinformacím a že závazek v této oblasti přispěje k posílení odolnosti EU vůči zahraničnímu vměšování a pokusům o oslabení její integrity;
11. domnívá se, že uplatňování proaktivního přístupu a přijímání rychlejších, méně těžkopádných a dostupnějších postupů pro vyřizování stížností na odepření přístupu by pomohlo zajistit účinnou transparentnost a zabránit právním sporům, které by mohly vést ke zbytečným nákladům a zátěži;
12. vyjadřuje znepokojení nad přetrvávajícím příliš vysokým stupněm utajování úředních dokumentů orgány, institucemi a jinými subjekty EU, což je porušením zásady transparentnosti; opakuje svou dlouhodobou výzvu, kterou vyjádřil ve svých předchozích usneseních o přístupu veřejnosti k dokumentům, aby byla stanovena jasná, konzistentní a právně závazná pravidla upravující utajování a rušení stupně utajení dokumentů s cílem zajistit demokratickou odpovědnost;
13. se znepokojením konstatuje, že mezi obvyklé problémy, na které narážejí osoby žádající o přístup k dokumentům, patří odmítnutí přístupu ze strany orgánů, institucí a jiných subjektů na základě nepodstatných argumentů a nejednotné zacházení při vyřizování podobných žádostí o přístup k dokumentům ze strany orgánů;
14. vyjadřuje znepokojení nad častým využíváním výjimek uvedených v článku 4 nařízení (ES) č. 1049/2001 k odepření poskytování plného přístupu k dokumentům; zdůrazňuje, že transparentnost a přístup k dokumentům musí zůstat obecným pravidlem, přičemž lze uplatnit omezený počet legitimních výjimek, jak jsou definovány v příslušných právních předpisech, například z bezpečnostních důvodů, a musí být

vykládány striktně; připomíná, že podle veřejné ochránkyně práv EU by se veškeré výjimky nebo omezení přístupu veřejnosti k dokumentům nebo informacím, včetně legislativních dokumentů, měly uplatňovat výjimečně a omezovat se na to, co je nezbytně nutné; opakuje, že orgán, instituce nebo jiný subjekt, který uplatňuje jednu z výjimek z přístupu k dokumentům podle tohoto článku, musí provést objektivní a individuální posouzení každého jednotlivého případu; vyzývá orgány, instituce a jiné subjekty EU, aby tato hodnocení zahrnuly do svých postupů pro poskytování přístupu k dokumentům;

15. vyzývá Komisi, aby zajistila transparentnost rozhodnutí přijímaných v rámci postupu projednávání ve výborech; připomíná, že v rámci postupu projednávání ve výborech se Soudní dvůr domníval, že odhalení postoje členských států samo o sobě neohrožuje rozhodovací proces²³;
16. vyjadřuje znepokojení nad obtížemi při přístupu k dokumentům některých agentur EU a nad tím, že tyto agentury brání přístupu veřejnosti k dokumentům a řádné kontrole; zdůrazňuje potřebu větší transparentnosti a proaktivního přístupu k dokumentům agentur EU; dále vyzývá agentury EU, aby ve své politice přístupu k dokumentům uplatňovaly nařízení (ES) č. 1049/2001; vyzývá zejména Agenturu Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), aby v souladu s nařízením (EU) 2021/2303 o Agentuře Evropské unie pro otázky azylu²⁴ poskytla Evropskému parlamentu včasný přístup ke svým dokumentům, zejména k informacím a analýzám týkajícím se bezpečných zemí původu a bezpečných třetích zemí s cílem posílit demokratický dohled; požaduje, aby povinnost podávat každoročně zprávu o provádění nařízení, kterou ukládá článek 17 nařízení (ES) č. 1049/2001, byla rozšířena na všechny ostatní orgány, instituce a jiné subjekty EU, na něž se vztahuje článek 15 Smlouvy o fungování EU;
17. vyjadřuje politování nad tím, že Komise a Rada stále nepřijaly smysluplná následná opatření v návaznosti na doporučení obsažená v předchozích zprávách Parlamentu o přístupu k dokumentům; dále vyjadřuje politování nad tím, že orgány EU aktivně nezveřejňují mnohé dokumenty související s legislativními spisy, což občanům brání v tom, aby věděli, které dokumenty skutečně existují, a omezuje tak jejich právo požádat o přístup k dokumentům;
18. vyjadřuje politování nad skutečností, že je v současné době obtížné získat od Komise přístup k podrobným informacím o provádění a prosazování práva EU; vyzývá proto Komisi, aby zajistila

²³ viz rozsudek Tribunálu ze dne 14. června 2023, Covington & Burling a Van Vooren v. Komise, T-201/21, ECLI:EU:T:2023:333.

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2303 ze dne 15. prosince 2021 o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu a o zrušení nařízení (EU) č. 439/2010 (Úř. věst. L 468, 30.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>).

transparentnost rozhodnutí přijímaných v rámci řízení o nesplnění povinnosti;

19. vyzývá Komisi, aby zajistila transparentnost rozhodnutí přijatých v souvislosti s rozpočtem EU, zejména pokud jde o financování EU pro třetí země a v oblasti migrace a bezpečnosti, včetně informací o výši, účelu a zdroji financování s cílem zajistit, aby Parlament a veřejnost mohly vykonávat kontrolu nad plněním rozpočtu EU;
20. opakuje své znepokojení nad modelem systémových zpoždění ze strany Komise při reakci na potvrzující žádosti, které odhalilo šetření evropské veřejné ochránkyně práv uvedené ve zvláštní zprávě OI/2/2022/OAM, které zjistilo, že strukturální nedostatky, nedostatečné zdroje a neúčinná komunikace v konečném důsledku odrazovaly jednotlivce od výkonu jejich práva na přístup; vyjadřuje politování nad skutečností, že Komise dosud plně neprovedla některá klíčová doporučení veřejné ochránkyně práv, zejména ta, která se týkají dodržování lhůt, ani neprokázala hmatatelný závazek k jejich provádění; vyzývá Komisi a Radu, aby přijaly potřebná opatření k zajištění dodržování doporučení evropské veřejné ochránkyně práv a zabývaly se klíčovými otázkami, jako jsou přetrvávající zpoždění, nedostatečná spolupráce s žadateli a nedostatečná transparentnost ve významných případech; naléhavě vyzývá Komisi, aby napravila své systematické prodlevy při vyřizování žádostí o přístup veřejnosti k dokumentům; domnívá se, že v případě, že orgány nereagují na žádost o přístup k dokumentům, měly by být stanoveny možné sankce nebo důsledky;
21. vyjadřuje politování nad skutečností, že několik legislativních návrhů, které Komise předložila, bylo předloženo bez doprovodného posouzení dopadů nebo bez řádně odůvodněné výjimky z povinnosti je předložit; zdůrazňuje, že spolunormotvůrci musí být plně informováni o podkladových důkazech na podporu legislativních iniciativ, aby byla dodržena transparentnost legislativního procesu; vyzývá Komisi, aby zajistila, že všechny budoucí legislativní návrhy budou v souladu se základními právy, budou založeny na spolehlivých a ověřitelných údajích, které jasně prokáží jejich nezbytnost, přiměřenost, očekávanou účinnost a nákladovou efektivnost a budou doprovázeny komplexním posouzením dopadů; dále vyzývá Komisi, aby zajistila plnou transparentnost při výběru zúčastněných stran konzultovaných při přípravě legislativních návrhů a dostatek času na rozsáhlé veřejné konzultace;
22. vyjadřuje politování nad nedostatečnou transparentností v Radě, jež přetrvává i nadále; hluboce lituje, že nedávné analýzy stále poukazují na nedostatek proaktivních postupů zveřejňování a registrace dokumentů; připomíná, že podle čl. 16 odst. 8 Smlouvy o EU musí Rada při projednávání návrhu legislativního aktu a hlasování o něm zasedat veřejně; zdůrazňuje, že označení většiny přípravných dokumentů v probíhajících legislativních postupech jako „LIMITE“

představuje nepřiměřené omezení práva občanů na přístup k legislativním dokumentům; zdůrazňuje, že aby občané mohli plně uplatňovat své právo na přístup k dokumentům, měly by být všechny vypracované nebo distribuované legislativní dokumenty rovněž uvedeny v uživatelsky vstřícném veřejném rejstříku; naléhavě vyzývá Radu, aby zlepšila svá pravidla a postupy týkající se transparentnosti, včetně přístupnosti a klasifikace legislativních dokumentů; upozorňuje kromě toho na judikaturu Soudního dvora, která uznává právo veřejnosti na přístup k dokumentům, jež vypracovaly pracovní skupiny Rady jednající v kontextu legislativního procesu; konstatuje však, že o přístup je stále třeba aktivně žádat; s vážným znepokojením bere na vědomí zjištění týkající se odmítání Rady poskytovat přístup k dokumentům z třístranných jednání, jako jsou obecné přístupy Rady, čtyřsloupcové dokumenty, pořady jednání, shrnutí výsledků a zápisy z třístranných jednání;

23. opakuje, že Rada musí dodržovat vyšší standardy transparentnosti; zdůrazňuje, že interinstitucionální důvěra je narušena, pokud jeden orgán soustavně odmítá poskytnout veřejnosti přístup k dokumentům relevantním pro rozhodování EU;
24. zdůrazňuje, že mezinárodní dohody mají závazný právní účinek a utvářejí vývoj právních předpisů EU; trvá proto na tom, že je naprosto nezbytné zajistit plnou transparentnost v průběhu celého procesu jednání tím, že se poslancům Evropského parlamentu poskytne včasný a neomezený přístup ke všem příslušným dokumentům; připomíná, že podle článku 218 Smlouvy o fungování EU musí být Evropský parlament „okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu“;
25. vítá rozsudek Soudního dvora ve věci Stevi a The New York Times v. Komise jako důležitý příspěvek k linii judikatury, která podpořila transparentní postupy v orgánech, institucích a jiných subjektech EU; konstatuje, že toto rozhodnutí Soudního dvora ponechává prostor pro modernizovaný výklad nařízení (ES) č. 1049/2001 s ohledem na současné komunikační postupy a vyvíjející se očekávání v oblasti transparentnosti; připomíná, že Soudní dvůr objasnil, že právo na přístup k dokumentům se vztahuje na všechny příslušné formáty a nelze jej obcházet vnitřními pravidly pro registraci nebo selektivními postupy správy záznamů; vyzývá proto všechny orgány, instituce a jiné subjekty EU, aby aktivně uchovávaly, registrovaly a zpřístupňovaly veškeré úřední dokumenty ve všech příslušných formátech, které by mohly zahrnovat například digitální komunikaci a textové zprávy, pokud se týkají veřejných záležitostí;
26. domnívá se, že způsob, jakým předsedkyně Komise řešila žádost o přístup k dokumentu v onom případě, snížil důvěru v Komisi; vyjadřuje politování nad tím, že Komise soustavně odmítá vysvětlit, proč nemohl být k požadovaným dokumentům poskytnut žádný přístup; konstatuje, že rozsudek zdůrazňuje povinnost aktivně

uchovávat dokumentaci, aby se zajistil účinný výkon práva na přístup;

27. v této souvislosti konstatuje, že registrace dokumentu je důsledkem existence dokumentu, a nikoli podmínkou jeho existence, a že Komise se nemůže spoléhat pouze na neexistenci registrace ve svém systému, aby prokázala, že nemá v držení požadované dokumenty; je pevně přesvědčen, že ztráta nebo vymazání dokumentu pouze z důvodu pouhého prohlášení dokumentu za „krátkodobý“ zásadně oslabuje zásadu transparentnosti a řádné správy, což představuje nebezpečný precedens pro budoucí vyřizování žádostí o přístup k dokumentům;
28. je znepokojen nedostatečnou transparentností, kterou Komise projevila při zveřejňování kupních smluv v souvislosti s onemocněním COVID-19; zdůrazňuje, že Soudní dvůr měl za to, že Komise neposkytla veřejnosti dostatečně široký přístup k dohodám o nákupu očkovacích látek proti onemocnění COVID-19²⁵;
29. vyzývá orgány, instituce a jiné subjekty EU, aby prováděly politiku transparentnosti již od návrhu a aktivně zveřejňovaly dokumenty s konečným cílem zajistit, aby občané mohli plně uplatňovat své právo na přístup k dokumentům a vykonávat svou kontrolní úlohu;
30. naléhavě vyzývá Komisi, aby uznala, že výkon práva občanů na transparentnost a přístup k dokumentům není známkou nedůvěry, která by proto měla být omezena nebo zmařena, ale spíše představuje pro orgány EU příležitost ukázat, jak jsou přijímána rozhodnutí, a zvýšit důvěru společnosti v EU;
31. se znepokojením konstatuje, že v současné době mohou občané zamítnutí žádosti o přístup k dokumentům nebo neposkytnutí včasné odpovědi v případě nedodržení lhůt napadnout pouze podáním stížnosti úřadu veřejného ochránce práv, jehož doporučení bohužel nejsou právně závazná, nebo zahájením soudního řízení proti příslušnému orgánu u Soudního dvora, což znamená mimořádně zdoluhavý a nákladný proces s nejistými výsledky a vytváří nepřiměřenou zátěž, jež občany, kteří chtějí rozhodnutí o zamítnutí přístupu napadnout, odrazuje; zdůrazňuje, že velmi vysoké právní poplatky mají pro občany a občanskou společnost odrazující účinek, pokud jde o jejich právo na přístup ke spravedlnosti a na účinnou právní ochranu chráněnou Listinou;

Doporučení

32. bere na vědomí přijetí revidovaných vnitřních pravidel Komise pro přístup k dokumentům a skutečnost, že byly vzneseny otázky ohledně jejich slučitelnosti s Listinou, Smlouvou o EU, Smlouvou o fungování

²⁵ Věci T-689/21, Auken a další v. Komise, a T-761/21, Courtois a další v. Komise.

EU a nařízením (ES) č. 1049/2001 a konstatuje, že u Tribunálu Evropské unie probíhají v této souvislosti řízení; naléhavě vyzývá Komisi, aby přezkoumala svá pravidla pro správu záznamů a archivů s ohledem na příslušnou judikaturu a aby je vyjasnila nebo upravila tak, aby dosáhla nejvyšší úrovně transparentnosti v souladu s požadavky a duchem článku 15 Smlouvy o fungování a nařízení (ES) č. 1049/2001; domnívá se, že to bude přispívat k demokratické důvěryhodnosti EU;

33. vyzývá orgány, instituce nebo jiné subjekty EU, aby přijaly jednodušší postupy pro vyřizování stížností na odeprání přístupu a aby přijaly rovněž opatření k zajištění toho, aby občané mohli v případě potřeby napadnout rozhodnutí; připomíná, že orgány EU mají povinnost poskytovat přizpůsobené odpovědi a nespoléhat se pouze na obecné domněnky nezpřístupnění;
34. bere na vědomí, že Komise stáhla své návrhy na revizi nařízení (ES) č. 1049/2001 z let 2008 a 2011; lituje tohoto rozhodnutí stáhnout je po letech patové situace bez jasného plánu, časového harmonogramu a smysluplných konzultací, čímž byla promarněna klíčová příležitost modernizovat stávající a zastaralý rámec; důrazně doporučuje Komisi, aby prozkoumala různé vnitrostátní právní předpisy a postupy, pokud jde o přístup k dokumentům, a to i v těch členských státech, kde existují vyšší standardy transparentnosti než na úrovni EU;
35. vyzývá Komisi, aby předložila návrh, který bude aktualizovaný a ambicióznější a bude začleňovat judikaturu Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva, zohlední doporučení Parlamentu, včetně jeho postoje z roku 2011 k navrhované revizi nařízení (ES) č. 1049/2001, a bude zahrnovat sankce za nedodržování pravidel transparentnosti; dále vyzývá Komisi, aby zúžila výjimky na nezbytně nutné případy a stanovila nový ambiciózní standard EU pro otevřenost a přístup veřejnosti k dokumentům; vyzývá k tomu, aby do doby, než bude předložen aktualizovaný návrh, bylo nařízení (ES) č. 1049/2001 vykládáno striktně a důsledně uplatňováno v souladu s příslušnou judikaturou a se zásadou, že by měl být zajištěn co nejširší přístup;
36. zdůrazňuje, že Evropský parlament by měl jít dobrým příkladem tím, že bude aktivně zveřejňovat dokumenty v souladu se svou zavedenou praxí v oblasti legislativní transparentnosti a rozšíří tento přístup na dokumenty související s legislativními spisy a činnostmi, například na pořady jednání a zápisy ze schůzí koordinátorů, jakož i na pořady jednání Konference předsedů;
37. opakuje svou výzvu Komisi, aby neodkladně řešila systémová zpoždění při vyřizování potvrzujících žádostí přijetím proaktivního přístupu, zlepšením vnitřních postupů, vyčleněním dostatečných lidských a finančních zdrojů na základě důkladného zhodnocení

potřeb a zajištěním včasné a transparentní komunikace s žadateli, aby byly dodrženy právní povinnosti a podpořena důvěra a účast veřejnosti;

38. doporučuje, aby orgány, instituce a jiné subjekty EU zveřejňovaly na svých internetových stránkách poradenství ohledně toho, jaké informace by měla obsahovat žádost o dokumenty podle nařízení (ES) č. 1049/2001, aby se zjednodušilo vyřizování těchto žádostí;
39. zdůrazňuje, že informace o životním prostředí v držení veřejných orgánů jsou ve veřejném zájmu a že veřejnost by podle Aarhuské úmluvy měla mít k těmto informacím široký přístup; vyjadřuje politování nad tím, že odmítnutí poskytnout přístup k informacím o dopadech emisí na životní prostředí, například v oblasti chemického znečištění, může mít negativní dopad na veřejné zdraví a ochranu občanů před nebezpečnými látkami;
40. vítá skutečnost, že evropský veřejný ochránce práv zavedl postup rychlého přezkumu v případech zamítnutí žádostí o přístup;
41. vyzývá orgány, instituce a jiné subjekty EU, aby vytvořily a nabízely vzdělávací programy pro všechny zaměstnance se zvláštním důrazem na ty, kteří se zabývají dokumenty a rozhodovacími procesy, s cílem podpořit vnitřní kulturu transparentnosti, odpovědnosti a řádné správy věcí veřejných;
42. vyzývá k tomu, aby rozhodnutí o zamítnutí žádostí o přístup byla přijímána na základě objektivního a individuálního posouzení jednotlivých případů, sdělována bez zbytečného odkladu a doplňována odůvodněným a konkrétním odůvodněním v souladu s příslušnou judikaturou; připomíná všem orgánům, institucím a jiným subjektům EU, že jakékoli rozhodnutí o odepření přístupu veřejnosti k dokumentům musí být omezeno na to, co je naprosto nezbytné, a musí být vykládáno striktně, aby byla umožněna veřejná kontrola a demokratická důvěryhodnost tím, že se zajistí, aby občané chápali, proč byl přístup odepřen, a mohli v případě potřeby využít dostupné opravné prostředky;
43. vyzývá k vytvoření nezávislého mechanismu dohledu, který by každoročně přezkoumával postupy utajování a odtajňování;
44. vyzývá Komisi, aby byla transparentnější, pokud jde o smlouvy se třetími stranami; vyzývá Komisi, aby v souladu s předchozími výzvami Parlamentu ²⁶ aktivněji zveřejňovala co nejvíce informací o nabídkových řízeních;
45. vyzývá orgány EU, aby přesto rychle a v plném rozsahu plnily rozhodnutí a doporučení úřadu veřejného ochránce práv v návaznosti

²⁶ Například v usnesení ze dne 9. září 2025 o zadávání veřejných zakázek (Přijaté texty, P10_TA(2025)0174).

na stížnosti ohledně odepření přístupu k dokumentům; vyzývá orgány, instituce a jiné subjekty EU, aby přijaly rychlejší, přístupnější a dále zjednodušené postupy pro vyřizování stížností na odepření přístupu a opatření k zajištění toho, aby občané mohli v případě potřeby napadnout rozhodnutí; v této souvislosti doporučuje jmenovat vyšší úředníky nebo nezávislé odborníky, kteří budou způsobilí k tomu, aby bez zbytečného odkladu odvolání týkající se žádostí o přístup k dokumentům přezkoumali;

46. vyzývá k plné transparentnosti, pokud jde o používání systémů umělé inteligence v rozhodnutích a postupech orgánů EU, včetně zveřejňování podrobných informací o algoritmech, tréninkových údajů a posouzení dopadů;
47. zdůrazňuje, že nedostatečné znalosti o tom, zda dokumenty skutečně existují, mohou občanům bránit ve výkonu jejich práva žádat o přístup k nim; zdůrazňuje, že zajištění toho, aby občané byli schopni porozumět legislativnímu procesu, podrobně jej sledovat a podílet se na něm, je právním požadavkem vyplývajícím ze Smluv a Listiny a základním obecným předpokladem demokratické kontroly a demokracie jako takové; vyzývá proto k cíleným osvětovým a informačním kampaním na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni s cílem informovat občany o jejich právech na přístup k dokumentům a o nástrojích a postupech, které jsou k dispozici pro jejich výkon;
48. zdůrazňuje, že mezinárodní dohody mají závazný právní účinek a utvářejí vývoj právních předpisů EU; trvá proto na tom, že je naprosto nezbytné zajistit plnou transparentnost v průběhu celého procesu jednání tím, že se poslancům Evropského parlamentu poskytne včasný a neomezený přístup ke všem příslušným dokumentům; vyzývá k tomu, aby byl v souladu s článkem 218 Smlouvy o fungování EU Evropský parlament ve všech stádiích tohoto postupu neprodleně a plně informován;
49. naléhavě vyzývá Radu, aby zlepšila svá pravidla a postupy týkající se legislativní transparentnosti; vyzývá k proaktivnímu a včasnému zveřejňování obecných a částečných přístupů Rady a všech přípravných dokumentů Rady k legislativním spisům, včetně postojů každého členského státu a zápisů ze schůzí pracovních skupin, a k zavedení jejich zveřejňování jako standardní praxe ve všech fázích rozhodování v souladu se zásadou demokratické účasti zakotvenou ve Smlouvách a Listině;
50. vyzývá orgány EU, aby plně dodržovaly rozsudek Tribunálu ve věci T-540/15²⁷ týkající se přístupu k čtyřsloupcovým dokumentům; dále vyzývá orgány EU, aby aktivně zveřejňovaly další dokumenty z

²⁷ Rozsudek Tribunálu ze dne 22. března 2018, De Capitani v. Parlament, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167.

třístranných jednání, jako jsou pořady jednání, shrnutí výsledků a zápisy z třístranných jednání;

51. zdůrazňuje, že transparentnost musí jít ruku v ruce s odpovědností; vyzývá k zavedení pravidelných auditů evropského veřejného ochránce práv týkajících se institucionálního dodržování povinností v oblasti transparentnosti;
52. vyzývá k tomu, aby byl na internetových stránkách Parlamentu zaveden uživatelsky vstřícný systém, v němž bude u každého jmenovitého hlasování viditelný text, o němž se hlasovalo, a výsledky hlasování podle skupin a podle poslanců Evropského parlamentu, v souladu s předchozí výzvou Parlamentu k větší transparentnosti a aby byly k dispozici uživatelsky vstřícné nástroje, díky nimž budou postupy v Parlamentu pro občany přístupnější;
53. důrazně vyzývá EU a členské státy, aby uplatňovaly zjištění a doporučení Výboru pro dohled nad dodržováním Aarhuské úmluvy a veřejného ochránce práv a zároveň dodržovaly své vlastní mezinárodní závazky vyplývající z Aarhuské úmluvy a zásady právního státu;

◦

◦ ◦

54. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.